

KASALLIKNI ERTA ANIQLASH VA PROFILAKTIKANING AHAMIYATI

Azizova X

*Buvayda Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi Tuzuvchilar:
Pediatriyada hamshiralik ishi fani o'qituvchisi:*

Nazarova I

Hamshiralik ishi fani o'qituvchisi:

Annotatsiya: Ushbu maqolada kasalliklarni erta aniqlash va profilaktik tadbirlarning aholi salomatligini saqlashdagi o'rni tahlil qilingan. Kasalliklarni dastlabki bosqichda aniqlash orqali asoratlar, nogironlik va o'lim holatlarini kamaytirish, davolash samaradorligini oshirish hamda sog'liqni saqlash tizimida iqtisodiy samaradorlikka erishish masalalari yoritilgan. Profilaktik tibbiyotning zamonaviy yo'nalishlari, dispanserizatsiya, skrining tekshiruvlari va sanitariya-ma'rifiy ishlarning ahamiyati ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: erta diagnostika, profilaktika, skrining, salomatlik, kasalliklarning oldini olish, sog'lom turmush tarzi, dispanser nazorati.

KIRISH

Zamonaviy sog'liqni saqlash tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biri kasalliklarni davolashdan ko'ra ularning oldini olish va erta aniqlash hisoblanadi. Bugungi kunda yurak-qon tomir, onkologik, endokrin va nafas tizimi kasalliklari dunyo bo'yicha kasallanish va o'lim ko'rsatkichlarining asosiy sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Shu sababli profilaktik tibbiyot va erta diagnostika masalalari xalqaro miqyosda alohida e'tibor qaratilayotgan yo'nalish hisoblanadi.

Kasallikni erta bosqichda aniqlash nafaqat bemorning hayot sifatini yaxshilaydi, balki davolash xarajatlarini ham sezilarli darajada kamaytiradi. Profilaktik tadbirlar orqali xavf omillarini bartaraf etish esa sog'lom jamiyatni shakllantirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism

Kasalliklarni erta aniqlashning mohiyati

Erta aniqlash — kasallik klinik belgilar to'liq namoyon bo'lishidan oldin uni aniqlash va davolash choralarini boshlash jarayonidir. Bunda quyidagi usullar muhim hisoblanadi:

- profilaktik tibbiy ko'riklar;
- skrining tekshiruvlari;
- laborator va instrumental diagnostika;
- dispanser kuzatuv;
- aholi o'rtasida tibbiy savodxonlikni oshirish.

Erta tashxis qo'yish ko'plab kasalliklarning og'ir shaklga o'tishini oldini oladi. Ayniqsa, arterial gipertoniya, qandli diabet, ko'krak bezi saratoni va bachadon bo'yni kasalliklarini erta aniqlash samarali natijalar beradi.

Профилактиканинг turlari va ahamiyati

Профилактика sog'liqni mustahkamlash va kasalliklar rivojlanishini oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar majmuasidir.

Birlamchi profilaktika

Kasallik paydo bo'lishidan oldin xavf omillarini kamaytirishga qaratiladi:

- sog'lom turmush tarzini shakllantirish;
- ratsional ovqatlanish;
- jismoniy faollik;
- zararli odatlardan voz kechish;
- emlash.

Ikkilamchi profilaktika

Kasallikni dastlabki bosqichda aniqlash va rivojlanishini to'xtatishga qaratiladi:

- skrining dasturlari;
- muntazam tibbiy ko'riklar;
- laborator nazorat.

Uchlamchi profilaktika

Kasallik oqibatlarini kamaytirish va rehabilitatsiyani ta'minlaydi:

- rehabilitatsiya;
- asoratlarning oldini olish;
- hayot sifatini yaxshilash.

Профилактик tadbirlarning ijtimoiy va iqtisodiy samaradorligi

Kasalliklarni erta aniqlash va profilaktika sog'liqni saqlash tizimida iqtisodiy yukni kamaytiradi.

Профилактик choralarga sarflangan mablag' og'ir bosqichdagi davolash xarajatlariga nisbatan ancha tejamkor hisoblanadi.

Bundan tashqari:

- mehnatga layoqatli aholining salomatligi saqlanadi;
- nogironlik holatlari kamayadi;
- umr davomiyligi ortadi;
- aholi hayot sifati yaxshilanadi.

Tibbiyot xodimlarining o'rni

Профилактик tibbiyotda shifokor va o'rta tibbiyot xodimlari muhim o'rin tutadi.

Ularning vazifalari:

- profilaktik maslahat berish;
- sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish;
- aholini muntazam tekshiruvlarga jalb etish;
- kasallik xavf omillarini aniqlash.

Ayniqsa, hamshiralar profilaktik suhbatlar va bemor monitoringi orqali aholi salomatligini mustahkamlashda faol ishtirok etadi.

Xulosa

Kasalliklarni erta aniqlash va profilaktika zamonaviy sog'liqni saqlash tizimining eng muhim yo'nalishlaridan biridir.

Профилактик choralarni keng joriy etish, tibbiy ko'riklarni takomillashtirish hamda aholining tibbiy madaniyatini oshirish orqali kasallanish ko'rsatkichlarini kamaytirish mumkin.

Sog'lom jamiyatni shakllantirishda tibbiyot xodimlari, ta'lim muassasalari va jamiyatning barcha qatlamlari hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (WHO) materiallari.
2. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash sohasiga oid me'yoriy hujjatlar.
3. Profilaktik tibbiyot va jamoat salomatligi bo'yicha ilmiy manbalar.
4. Zamonaviy tibbiy diagnostika va skrining usullari bo'yicha adabiyotlar.